

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХЕРСОНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ БІОЛОГІЇ, ГЕОГРАФІЇ ТА ЕКОЛОГІЇ
КАФЕДРА ГЕОГРАФІЇ ТА ЕКОЛОГІЇ**

ЗАТВЕРДЖЕНО
на засіданні кафедри географії
та екології
протокол № 2 від 09.09.2020 р.
в.о. завідувача кафедри
 (Давидов О.В.)

**СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ГЕОГРАФІЧНА ЕКСПРЕТИЗА ТА АУДИТ**

Освітня Науки про Землю
Спеціальність 103 Науки про Землю
Галузь знань 10 Природничі науки

Херсон 2020

1. Опис курсу

Назва освітньої компоненти	Географічна експертиза та аудит
Тип курсу	Обов'язкова компонента
Рівень вищої освіти	Другий (магістерський) рівень вищої освіти
Кількість кредитів/годин	3 кредити / 90 годин
Семестр	III семестр
Викладач	Ірина Охременко (Iryna Okhremenko), доцент, кандидат географічних наук, доцент кафедри https://orcid.org/0000-0001-9659-9043
Посилання на сайт	http://ksuonline.kspu.edu/enrol/index.php?id=3223
Контактний телефон, месенджер	(0552)326717 +380954030247 Viber
Email викладача:	i.v.okhremenko@ukr.net
Графік консультацій	Понеділок, 15:00-16:00, ауд. 621 або за призначеним часом
Методи викладання	лекційні заняття, практичні роботи, презентації, тестові завдання, індивідуальні завдання
Форма контролю	екзамен

2. Анотація дисципліни: дисципліна включає теми, пов'язані з географічним експертуванням. Вивчення тем курсу і застосування експертних методів дозволяє здійснювати оцінку реальних природно-господарських систем для прийняття рішень суб'єктами господарювання різних рівнів.

3. Мета та завдання дисципліни:

Мета дисципліни формування знань теоретико-методичної бази географічної експертизи та аудиту.

Завдання:

теоретичні: вивчення теоретичних засад географічної експертизи та аудиту;
загальних вимог до проведення географічної експертизи та аудиту;
методичних аспектів проведення географічної експертизи та аудиту;
процедури та методики здійснення географічної експертизи та аудиту;
перспектив розвитку та впровадження геоекологічної експертизи та геоекологічного аудиту;
практичні: оволодіння процедурою та методикою здійснення географічної експертизи та аудиту;
набуття умінь та навичок практичної реалізації географічної експертизи та аудиту.

4. Програмні компетентності та результати навчання

Після успішного завершення дисципліни здобувач формуватиме наступні програмні компетентності та результати навчання:

Інтегральна компетентність:

Здатність розв'язувати складні задачі і проблеми у галузі природничої освіти і науки або у процесі навчання, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій та характеризується невизначеністю умов і вимог до професійної, навчальної або дослідницької діяльності.

Загальні компетентності:

ЗК 04. Вміння виявляти, ставити, вирішувати проблеми та приймати обґрунтовані рішення в професійній діяльності.

ЗК 10. Здатність виконувати професійну діяльність у відповідності до стандартів якості, вміння управляти комплексними діями або проектами.

Спеціальні (фахові) компетентності:

ФК 1. Знання сучасних засад природокористування, взаємодії природи і суспільства із застосуванням раціонального використання природних ресурсів, екологічних аспектів та основ природоохоронного законодавства.

ФК 6. Уміння застосовувати наукові знання і практично втілювати їх для розробки та впровадження механізмів геопланування, територіального планування, проведення моніторингу розвитку регіонів, складання стратегічних планів і програм.

ФК 9. Знання теоретичних основ географічної експертизи та аудиту, а також вміння застосовувати відповідні знання під час професіональної діяльності.

Програмні результати навчання:

ПРН 11. Вміти проектувати, планувати і проводити пошукові і розвідувальні роботи, здійснювати їх інформаційне, методичне, матеріальне, фінансове та кадрове забезпечення.

ПРН 13. Вміти здійснювати екологічну оцінку, аудит, ліцензування, сертифікацію використання природних ресурсів, прогнозувати розвиток екологічних, технологічних, економічних та соціальних наслідків на окремих об'єктах природокористування.

ПРН 14. Знати основні принципи управління підприємств сфери природокористування, їхньої організації, виробничої та організаційної структури управління.

5. Обсяг курсу на поточний навчальний рік

Кількість кредитів/годин	Лекції (год.)	Практичні заняття (год.)	Самостійна робота (год.)
3/ 90	16	16	58

6. Ознаки курсу

Рік викладання	Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Обов'язкова/ вибіркова компонента
2020/2021	3	103 Науки про Землю	2	обов'язкова

7. Технічне й програмне забезпечення (обладнання)

Ноутбук, персональний комп'ютер, мобільний пристрій (телефон, планшет) з підключенням до Інтернет для: комунікації та опитувань; виконання домашніх завдань; виконання завдань самостійної роботи; проходження тестування (поточний, підсумковий контроль).

Програмне забезпечення для роботи з освітнім контентом дисципліни та виконання передбачених видів освітньої діяльності: Програмне забезпечення MS Windows XP; Internet Explorer; Win RAR; Adobe Reader 9.

8. Політика курсу

Організація навчального процесу здійснюється на основі кредитно-модульної системи відповідно до вимог Болонського процесу із застосуванням модульно-рейтингової системи оцінювання успішності студентів. Зараховуються бали, набрані при поточному оцінюванні, самостійній роботі та бали підсумкового оцінювання. При цьому обов'язково враховується присутність студента на заняттях та його активність під час практичних робіт.

Недопустимо: пропуски та запізнення на заняття; користування мобільним телефоном, планшетом чи іншими мобільними пристроями під час заняття (крім випадків, передбачених навчальним планом та методичними рекомендаціями викладача); списування та плагіат; несвоєчасне виконання поставленого завдання, наявність незадовільних оцінок за 50% і більше зданого теоретичного і практичного матеріалу.

9. Схема курсу

Тиждень, дата, години (вказується відповідно до розкладу навчальних занять)	Тема, план	Форма навчального заняття, кількість годин (аудиторної та самостійної роботи)	Список рекомендованих джерел (за нумерацією розділу 11)	Завдання	Максимальна кількість балів
Змістовий модуль 1. Теоретичні засади географічної експертизи та аудиту					
http://www.ks	1. Методологічні засади географічної експертизи і	Лекція - 2 год.,	1-7, 10, 14,	Підготувати	1

pu.edu/About/Faculty/Faculty_of_biology_geograficol/FBGE_for_students.aspx	<p>аудиту. Умови виникнення. Історія становлення. Філософський базис. Об'єкт та предмет. Методи дослідження.</p> <p>Поняття «експертиза», «географічна експертиза».</p> <p>Мета і завдання географічної експертизи.</p> <p>Співвідношення понять «експертиза» і «аудит».</p>	<p>практичне / семінарське заняття - 2 год./ самостійна робота – 10 год.</p>	<p>15, 22</p>	<p>конспекти лекцій</p> <p>Підготувати письмові відповіді на питання семінарського заняття</p> <p>Здати теоретичний матеріал з теми</p>	<p>2</p> <p>5</p>
	<p>2. <u>Експертологія та географічна експертиза.</u> Експертний метод дослідження. Класифікації експертиз.</p>	<p>Лекція - 2 год., практичне заняття - 2 год./ самостійна робота – 9 год.</p>	<p>3, 5, 7</p>	<p>Підготувати конспект лекції</p> <p>Виконати завдання практичної роботи</p> <p>Здати теоретичний матеріал з теми</p>	<p>1</p> <p>3</p> <p>5</p>
	<p>3. <u>Географія і географічна експертиза.</u> Географічна інформація і географічна експертиза. Природно-господарські територіальні системи (ПГТС) як основний об'єкт географічної експертизи. Концепція ПГТС. Компоненти ПГТС. Деструктивні процеси ПГТС.</p> <p>ПГТС і середовище. Типи середовищ. Середовиществорюючі геосистеми.</p>	<p>Лекція - 2 год., практичне заняття - 2 год./ самостійна робота – 9 год.</p>	<p>1-10, 12-16, 19-22</p>	<p>Підготувати конспект лекції</p> <p>Виконати завдання практичної роботи</p>	<p>1</p> <p>3</p>

				Здати теоретичний матеріал з теми	5
Змістовий модуль 2. Організаційно-методичні аспекти реалізації експертних форм географічного дослідження					
http://www.kspu.edu/About/Faculty/Faculty_of_biology_geograficol/FBGE_for_students.aspx	4. <u>Організація географічної експертизи. Процедура.</u> Колективна думкодіяльність в системі географічної експертизи. Загальні питання методики здійснення географічних експертиз.	Лекція - 1 год., практичне заняття - 2 год./ самостійна робота – 4 год.	3-5	Підготувати конспект лекції	0,5
				Виконати завдання практичної роботи	2
				Здати теоретичний матеріал з теми	3
	5. <u>Функціональні типи експертиз, особливості їх реалізації.</u> <u>Монофункціональні експертизи: контрольна-нормативна, діагностична, оціночна, прогностна, конфліктна.</u> Поліфункціональні експертизи, у т.ч. комплексна.	Лекція - 1 год., практичне / семінарське заняття - 2 год./ самостійна робота – 6 год.	4, 5	Підготувати конспект лекції	0,5
				Підготувати письмові відповіді на питання семінарського заняття	2
				Здати теоретичний матеріал з теми	5
	6. Співвідношення процедур екологічної та	Лекція - 2 год.,	1-7, 10, 11,	Підготувати	1

	географічної експертиз. Експертиза природних компонентів при оцінці впливу на довкілля.	практичне заняття - 2 год./самостійна робота – 10 год.	18	конспект лекції Виконати завдання практичної роботи Здати теоретичний матеріал з теми	2 3
	7. Процедура та методика здійснення екологічної експертизи та екологічного аудиту. Місце географічного підходу в експертній оцінці.	Лекція - 4 год./самостійна робота – 4 год.	1-7, 10, 11, 16-18	Підготувати конспект лекції Здати теоретичний матеріал з теми	2 3
	8. Геоекологічна експертиза та геоекологічний аудит як нові науково-практичні види діяльності.	Лекція - 2 год., практичні заняття - 4 год./самостійна робота – 6 год.	1, 4, 5, 6	Підготувати конспект лекції Виконати завдання практичної роботи Здати теоретичний матеріал з теми	1 6 3

10. Система оцінювання та вимоги

Модуль 1. Теоретичні засади географічної експертизи та аудиту. Максимальна кількість балів за модуль – 26 **(9. Схема курсу)**.

Модуль 2. Організаційно-методичні аспекти реалізації експертних форм географічного дослідження. Максимальна кількість балів за модуль – 34 **(9. Схема курсу)**.

Семестровий (підсумковий) контроль з дисципліни «Географічна експертиза та аудит» визначено навчальним планом як екзамен, за який студенти можуть отримати максимум 40 балів.

Оцінка з дисципліни за семестр, що виставляється у «Відомість обліку успішності», складається з урахуванням результатів поточного, атестаційного й семестрового контролю і оформлюється: за національною системою, за 100-бальною шкалою та за шкалою ECTS

100-бальна система	Оцінка ECTS	Оцінка за національною системою	
		екзамен, диференційований залік	залік
90-100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D		
60-63		задовільно	
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
1-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

11. Список рекомендованих джерел (наскрізна нумерація)

Основні

1. Звонкова Т.В. Географическая экспертиза в целях охраны природы // Географическое прогнозирование и охрана природы. М., 1990. С.34-42.
2. Звонкова Т.В. Географическое прогнозирование. М.: Высшая школа, 1987. 192 с.
3. Космачев К.П. Географическая экспертиза. (Методологические аспекты). Новосибирск: Наука, 1981. 107 с.
4. Охременко І.В. Географічна експертиза та аудит: методичні рекомендації до практичних і семінарських занять. Для студентів спеціальності 106 Географія, 103 Науки про Землю, 014.07 Середня освіта (Географія) рівня вищої освіти «магістр». Херсон: П.П Вишемирський В.С., 2017. 32 с.
5. Позаченюк Е.А. Экологическая экспертиза: природно-хозяйственные системы. Симферополь, 2003. – 473 с.
6. Позаченюк Е.А., Завальнюк И.В. Экологический аудит территорий (на примере равнинного Крыма). 2006. 16,3 п.л. URL: <http://dlc.crimea.edu/imon.gov.ua>
7. Реймерс Н.Ф. Методология научной (эколого-социальной-экономической) экспертизы проектов и хозяйственных начинаний (общие принципы). М.: Экологический союз, 1990. 86 с.

Додаткові

8. Боков В.А. Парциальность ландшафтных комплексов // Новые подходы к структурно-динамическим исследованиям геосистем. Казань: Казанск.гос.ун-т, 1989. С. 50-52.
9. Боков В.А. Пространственно-временная организация геосистем. Симферополь: СГУ, 1983. 56 с.
10. Географическое обоснование экологических экспертиз / Под ред. Т.В.Звонковой. М.: Изд-во МГУ, 1985. 208 с.
11. Єдиний реєстр з оцінки впливу на довкілля. URL: <http://eia.menr.gov.ua/>
12. Залетаев В.С. Экотонные системы как географическое явление и проблемы экотонизации биосферы // Современные проблемы географии экосистем. М.: Изд-во МГУ, 1984. С.53-55.
13. Залетаев В.С. Экологически дестабилизированная среда (экосистемы аридных зон в изменяющемся гидрологическом режиме). М.: Наука, 1989. 146 с.
14. Кілінська К. Еколого-прогнозна оцінка природно-господарської різноманітності Карпато-Подільського регіону України : моногр. Чернівці, 2007. 496 с

15. Килинская К.И. Теоретические основы географической экспертизы: алгоритм исследования. 2012. URL: https://psyjournals.ru/files/53325/sociosphaera_2012_n3_Kilinskaya.pdf
16. Кочуров Б.И., Иванов Ю.Г. Экологическая экспертиза землепользования // География и природные ресурсы. 1988. №2. С. 23-27.
17. Про екологічний аудит: Закон України від 24.06.2004р. № 1862-IV / Верховна Рада України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1862-15>
18. Про оцінку впливу на довкілля : Закон України від 23 травня 2017 року №2059-VIII // Відомості Верховної Ради України. 2017. №29. Ст.315. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2059-19>
19. Швевс Г.И. Контурное земледелие. Одесса: Маяк, 1985. 55 с.
20. Швевс Г.И. Природопользование: теоретические основы и методы управления // Физич. география и геоморфология. К.: Вища школа, 1988. №35. С. 3-9.
21. Шищенко П.Г., Швевс Г.И. Концепция природно-хозяйственных территориальных систем и вопросы рационального природопользования // География и природные ресурсы. 1987. №4. С. 30-38.
22. Щедровицкий Г.П., Котельников С.Н. Организационно-деятельная игра как новая организация и метод развития коллективной мыследеятельности // Нововведение в организациях. М.: 1983. С. 33-54.